

15.06
[Signature]

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
52-то НАРОДНО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМА Г-ЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, внасяме проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование, ведно с мотиви и предварителна оценка на въздействието към него.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и обсъждане по установения ред.

2026 г.

гр. София

ВНОСИТЕЛИ:

Емилка Кемрадж
Анна Бодакова,
Стефана Николова

ЗАКОН
ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА
ЗАКОНА ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

(обн., ДВ, бр. 79 от 2015 г.; изм., бр. 98 и 105 от 2016 г., бр. 58 и 99 от 2017 г., бр. 24, 92 и 108 от 2018 г., бр. 24, 42, 100 и 101 от 2019 г., бр. 17 и 82 от 2020 г., бр. 17, 34 и 102 от 2022 г., бр. 11 и 102 от 2023 г., бр. 23, 27 и 69 от 2024 г. и бр. 26 и 64 от 2025 г.)

§ 1. Чл. 2 се изменя както следва:

„Чл. 2. (1) Системата на предучилищното и училищното образование включва участниците в образователния процес и институциите, както и отношенията и връзките между тях за постигане целите на образованието.

(2) Участниците в образователния процес са децата, учениците, родителите, учителите, директорите, както и останалите педагогически и непедагогически специалисти, пряко ангажирани с възпитанието, социализирането, обучението и отглеждането на децата.

(3) Институциите в системата на предучилищното и училищното образование са детските градини, училищата, центровете за подкрепа за личностно развитие, специализираните обслужващи звена.

(4) Участниците в образователния процес и институциите си партнират с общините и с други заинтересовани страни.

(5) Системата по ал. 1 включва и обучението, осъществявано от организациите на българите, живеещи извън Република България, регистрирани съгласно законодателството на съответната държава за извършване на образователно-културна дейност, както и от други организации и институции, посочени в глава шестнадесета.“

§ 2. В чл. 3, ал. 2 т. 10 се изменя както следва:

„т. 10 автономия на преподаването и управлението на институциите при ясни правила за отчетност пред обществото за качеството на образованието и доброто управление.“

добавя се нова т. 12:

“т. 12 развиване на капацитета на педагогическите специалисти и на институциите в предучилищното и училищното образование чрез подбор, квалификация, условия на работа и кариерно израстване, насочени към гарантиране на благополучието на децата и учениците и качеството на развиваните от тях компетентности.“

§ 3. В чл. 5 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се добавя нови т. 13 и т. 14:

„т. 13 развиване на медийна грамотност и критическо мислене;

т. 14 развиване на умения за работа със съвременни технологии и изкуствен интелект.“

2. Създават се ал. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11:

“(2) Държавата гарантира постигането на целите по ал. 1 чрез осигуряване на равен достъп до качествено образование за всяко дете и всеки ученик.

(3) Равният достъп включва недискриминационни условия за прием и участие в системата на предучилищното и училищното образование, достъпна, безопасна и стимулираща физическа среда, подкрепяща човешка среда и институционална култура, приобщаващо образование според индивидуалните потребности на децата и учениците, както и мерки за образователна интеграция.

(4) Качественото образование е образование, което създава оптимални условия за здравословен начин на живот, личностно развитие и професионална квалификация според нуждите на съвременното общество. Тези оптимални условия се описват и отчитат като равновесие между осигуряването на благополучието на децата и учениците, и развиването на техните компетентности.

(5) Благополучието на децата и учениците обхваща тяхното физическо и психическо състояние, както и положението им в обществото, по време на обучението и след това, които да способстват за пълноценно развитие на телесния, емоционалния, когнитивния и

духовния им потенциал и ги подготвят за активен и удовлетворяващ живот. Благополучието включва също съхраняването на етнокултурната идентичност на децата и учениците, принадлежащи към етнически малцинства и етнокултурни общности.

(6) Компетентностите са съвкупност от знания, умения и нагласи, формиращи комплексни образователни цели в съответствие с потребностите на съвременното общество. Те се групират и конкретизират в рамки според вида образование – предучилищно или училищно, както и според видовете училищна подготовка – общообразователна, профилирана, специализирана или професионална.

(7) Държавата провежда интегрирани политики за ранно детско развитие като основен национален приоритет, в най-добрия интерес на детето, чрез системата на предучилищното и училищното образование, в координация и взаимодействие със системите на здравеопазването и социалните услуги, както и чрез активно участие на родителите и местната общност.

(8) Общините решават самостоятелно въпросите от местно значение в областта на образованието, в т. ч. по отношение на регулирането на дейността на допълващите услуги за образование и грижа в ранна детска възраст и създават регистър на местата, предлагащи тези услуги.

(9) Ранното детско развитие обхваща физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на всяко дете от раждането до навършване на задължителната възраст за училищно образование.

(10) Ранното детско развитие се осигурява чрез система от образование и грижи в ранна детска възраст, която гарантира равен достъп за всички деца и включва услуги за ранно учене и грижи за деца до три години предучилищно образование. Системата включва прилагане на мерки за преодоляване на неравенствата и обхващане на уязвими групи.

(11) Държавата следва стратегия за цифровизация и използване на изкуствен интелект в областта на образованието за постигане на равен достъп до качествено образование. Тази стратегия цели развиването на информационна екосистема, която включва: цифрово компетентни и технологично грамотни участници, цифрово съдържание, цифровизирани

процеси, управление на образованието на базата на данни, цифрова инфраструктура, научни изследвания и иновации в областта на цифровите технологии.”

3. Досегашната ал. 2 става съответно ал. 12.

§ 4. В чл. 7 ал. 2 се изменя както следва:

„Приобщаващото образование и образователната интеграция са неизменна част от правото на образование.“

§ 5. Чл. 9 се изменя както следва:

„(2) Училищното образование в държавните и в общинските училища е безплатно и след задължителната училищна възраст за:

1. българските граждани;
2. гражданите на друга държава членка на ЕС;“

„(3) На малолетните и непълнолетните чужденци, с предоставена временна закрила, както и търсеци или получили международна закрила по реда на Закона за убежището и бежанците, се осигурява безплатно образование и обучение в държавните и в общинските детски градини и училища в Република България при условията и по реда за българските граждани.“

§ 6. В чл. 11, ал. 2 се отменя точка 3.

§ 7. В чл. 15 се създава нова т.4:

„т. 4 езикова подкрепа на децата и учениците според техните потребности.“

§ 8. Чл. 16 се изменя както следва:

„Чл. 16. (1) Децата и учениците, които не владеят български език в достатъчна степен, за да могат ефективно да развиват компетентностите, заложи в държавните образователни стандарти за предучилищно образование и за общообразователна подготовка, получават езикова подкрепа според техните потребности.

(2) Степента на владеене на българския език се установява при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за българския книжовен език чрез

прилагане на утвърдени от министъра на образованието и науката стандартизирани инструменти.

(3) Степента на владеене на български език се установява задължително:

1. при постъпването на децата в предучилищно образование, както и в неговия край;
2. при постъпването в първи клас на ученици, които не са били включени в предучилищно образование;
3. при постъпването в системата на училищното образование на ученици, които са завършили клас, етап или степен в друга образователна система.

(4) Езикова подкрепа включва:

1. обща подкрепа за личностно развитие чрез допълнителни модули или допълнително обучение по български език, както и чрез консултации по български език;
2. интеграционно обучение в индивидуална форма;
3. подготвителен езиков клас.

(5) Видът на езиковата подкрепа по ал. 4 се определя от детската градина или училището според потребностите на детето или ученика и степента на владенето му на български език. Основният принцип, според който се организира езиковата подкрепа, е детето или ученикът да компенсира идентифицираните дефицити колкото се може по-рано и по-бързо, за да може да продължи нормалния ход на образованието си в дневна форма на обучение. Спазват се също принципите за приобщаване и недопускане на дискриминация по чл. 3.

(6) Родителят е длъжен да осигури присъствието на детето си в определения по ал. 5 вид езикова подкрепа.

(7) Езиковата подкрепа по ал. 4, т. 2 се организира в индивидуална форма на обучение и се прилага само за учениците от I - VII клас, като включва учебни часове по един или повече учебни предмети заедно с ученици от паралелка в училището от същия клас.

(8) Езиковата подкрепа по ал. 4, т. 3 се организира в дневна, индивидуална, вечерна или дистанционна форма на обучение.

(9) Съдържанието на езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1, 2 и 3 се определя при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за усвояването на българския език, а организацията - в държавния образователен стандарт за приобщаващо образование – за езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1 и в държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование – за езиковата подкрепа по ал. 4, т. 2 и 3.

(10) За ефективното предоставяне на езиковата подкрепа по ал. 4, т. 1, 2 и 3, особено в институции с концентрация на деца или ученици, на които се предоставя такава подкрепа, се осигуряват допълнителни ресурси, вкл. повече и по-добре квалифицирани педагогическите специалисти. Педагогическите специалисти, които предоставят езикова подкрепа, имат квалификация за преподаване на българския като втори език. Езиковата подкрепа се предоставя в координация с други действия по линия на приобщаващото образование и образователната интеграция.

(11) Децата и учениците, на които се предоставя езикова подкрепа, може да се включват във всички форми на обща подкрепа за личностно развитие и в други организирани от институцията извънкласни дейности, занимания по интереси и целодневна организация на учебния ден.

(12) Езиковата подкрепа се финансира при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за финансирането на институциите.“

§ 9. В чл.17 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал.1 думите „при условия и по ред, определени в държавния образователен стандарт за усвояването на българския книжовен език и в държавния образователен стандарт за финансирането на институциите“ се заменят с „при условията на чл.16“.

2. Ал.3 се изменя както следва:

„(3) В детските градини и училищата, в които се обучават деца и ученици с предоставена временна закрила или търсещи или получили международна закрила в страната по реда на Закона за убежището и бежанците, при необходимост се осигурява обучение по български език при условията на чл. 16.“

§ 10. В чл. 20 се правят следните изменения и допълнения:

1. Създава се нова ал. 1:

„(1) Овладяването на българския книжовен език от децата в предучилищното образование се проследява при провеждане на педагогическите ситуации в направление „Български език и литература“, както и в хода на предоставянето на обща подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 1.“

2. Досегашните алинеи 1, 2 и 3 стават съответно ал. 2, 3 и 4.

§ 11. Чл. 21 се допълва както следва:

„Чл. 21. Познавателните книжки, учебниците и учебните помагала, с изключение на учебниците и учебните помагала по учебния предмет Чужд език, по учебния предмет Майчин език и по учебните предмети, които се изучават на чужд език, се съставят по начин, който осигурява условия за овладяване на книжовноезиковите норми на българския език. За целите на езиковата подкрепа по чл. 16 се създават учебници и учебни помагала, които осигуряват усвояването на българския книжовен език като втори език.“

§ 12. В чл. 53, ал. 3 се изменя както следва:

„(3) За учениците по ал. 2 в подготовителния езиков клас и от I до VII клас включително се осигурява:“

§ 13. Чл. 56 се изменя както следва:

“Чл. 56. (1) Предучилищното образование се осъществява от самостоятелните детски ясли, детските градини и подготовителните групи в училищата.

(2) Задължителното предучилищно образование, освен от детските градини, може да се осъществява и от училищата за децата навършили 4-годишна възраст – само когато в населеното място няма детска градина.

(3) По решение на кмета на общината задължителното предучилищно образование се осъществява само от детски градини.

(4) В случай на извънредни или непредвидени обстоятелства кметът на общината може да определи до три неучебни и/или неприсъствени дни за самостоятелните детски ясли и детските градини на територията на общината.

(5) Директорът на детската градина след решение на педагогическия съвет, може да обявява до три учебни дни в една учебна година за неучебни, но присъствени, а в случай

на непредвидени обстоятелства - до три дни за присъствени за децата или децата и персонала на и на детската градина.

(6) Неучебни и присъствени са и дните, в които образователният процес в детската градина е временно преустановен по задължително предписание на компетентен орган, определен с нормативен акт.”

§ 14. Чл. 57 се изменя както следва:

“Чл. 57 При липса на яслена група в съответното населено място или по желание на родителя и при наличие на свободни места децата може да постъпят в детската градина и при навършени 2 години в учебната година на постъпването.

§ 15. В чл. 62 се създават нови алинеи 5, 6, 7 и 8:

“(5) При намаляване на броя на децата в периодите на ученически ваканции, детската градина може да организира разновъзрастови или сборни групи, при спазване на изискванията за максимален брой деца в група, определени с държавния образователен стандарт за финансиране на институциите.

(6) В населени места, в които функционират сегрегирани детски градини и в които са налице условия за осъществяване на образователна десегрегация, общините организират и осъществяват дейности по превенция на образователната сегрегация и образователна десегрегация. Действията по тази алинея включват в следния приоритетен ред: повишаване на качеството на образование и грижа в ранна детска възраст, предотвратяване на вторична сегрегация, мерки за десегрегация.

(7) Критериите за сегрегирани детски градини и за населени места, в които са налице условия за осъществяване на политика за десегрегация, се определят с държавния образователен стандарт за институциите.

(8) За дете, спрямо които се прилагат дейности по образователна десегрегация по ал. 6, те се съобразяват с близостта до местоживеенето на детето. При определяне на приема в първи клас се прилагат правила за приоритетен прием в училище, намиращо се в близост до съответната детска градина, с цел запазване на социалната и образователна среда на детето.”

§ 16. Създава се чл. 64а:

“Чл. 64а. (1) Неучебното време през учебната година е в периода от 1 юни до 14 септември на календарната година и в периодите на ученически ваканции.

(2) За периодите на неучебно време, по решение на общинския съвет, за територията на съответната община може да бъде определена такса за посещение на самостоятелните детски ясли и детските градини.

(3) Размерът на таксата се определя в решението на общинския съвет по ал. 2.”

§ 17. Създава се чл. 64б:

„Чл. 64б. (1) В края на трета възрастова група детската градина изготвя индивидуален педагогически анализ на развитието на детето, включително на степента на овладяване на българския книжовен език и на готовността му за включване в дейностите за подготовка за училище в четвърта възрастова група.

(2) Образователният процес в четвърта възрастова група се планира и организира въз основа на анализа по ал. 1, като се отчитат индивидуалните потребности на децата, необходимостта от езикова подкрепа и подготовката за постъпване в първи клас.

(3) В четвърта възрастова група детската градина и училището осъществяват съвместни дейности за подготовка за училищно образование, включително за овладяване на българския книжовен език, развитие на начална езикова и математическа грамотност, социално-емоционални умения и готовност за участие в училищна среда.

(4) Съвместните дейности по ал. 3 се осъществяват от учителите в детската градина и от педагогически специалисти от училище, включително от учители по предучилищно образование, назначени в училището.

(5) За осъществяване на дейностите по ал. 3 се осигурява участие на педагогически специалист от училището, в това число, такива заемащи длъжност „учител по предучилищно образование“, при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за предучилищното образование, държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти и държавния образователен стандарт за финансирането на институциите.“

§ 18. Създава се чл. 68б.:

“Чл. 68б. Разпоредбите на този раздел се прилагат съответно и в случаите, в които задължителното предучилищно образование се осъществява в подготвителна група в училище.”

§ 19. Чл. 75 се изменя по следния начин:

“Чл. 75. (1) Училищната подготовка цели развиването на компетентности, необходими за пълноценното участие на всеки гражданин както на пазара на труда, така и в съвременното общество. Компетентностите представляват съвкупност от знания, умения и нагласи:

1. Знанията са съставени от фактите, данните, понятията, представите и теориите, които са вече утвърдени и подпомагат разбирането на определена област или предмет.
2. Уменията са способността за разсъждение и използване на съществуващите знания, за постигане на дадени резултати.
3. Нагласите представляват ценностите, миросгледа и начина на мислене, които мотивират отношението, действието и реакциите в дадена ситуация.

(2) Според съдържанието си училищната подготовка е общообразователна, разширена, профилирана, професионална и допълнителна. В специализираните училища се осигурява и придобиването на специализирана подготовка.

(3) На всеки от тези видове подготовка съответства компетентностна рамка, която определя необходимите изисквания за успешното преминаване на ученика във всеки следващ клас, етап и/или степен на образование.

(4) Училищната подготовка се придобива чрез обучение по учебни предмети или модули, а допълнителната подготовка - и чрез обучение или дейности в други форми.”

§ 20. Чл. 77 се изменя както следва:

“Чл. 77. (1) Общообразователната подготовка цели развиването на следните ключови компетентности:

1. езикова грамотност;
2. многоезикова компетентност;

3.математическа компетентност и компетентност в областта на точните науки, технологиите и инженерството;

4. цифрова компетентност;

5. личностна компетентност, социална компетентност и компетентност за придобиване на умения за учене;

6. гражданска компетентност;

7. предприемаческа компетентност;

8. компетентност за културна осведоменост и изява.

(2) Компетентностите по ал.1 се развиват посредством учене през целия живот. Те формират компетентностна рамка, в която отделните компетентности са взаимосвързани, развиват се успоредно и всяка от тях е еднакво важна спрямо останалите.

(3) Общообразователната подготовка се придобива чрез изучаването на общообразователни учебни предмети.

(4) Държавният образователен стандарт за общообразователната подготовка конкретизира съдържанието на всяка от компетентностите по ал. 1, както и на цялата компетентностна рамка, и го свързва с това на общообразователните учебни предмети по ал. 3. Там също така се определят минимални нива за развиване на всяка от компетентностите, както и на цялата компетентностна рамка, за всеки етап на образование – начален, прогимназиален, първи гимназиален и втори гимназиален.“

§ 21. В чл. 95 се правят изменения и допълнения както следва:

1. ал. 1, т. 1 в края се поставя запетая и се добавя „когато разпределението на учебното време по един или по повече учебни предмети е различно от училищния учебен план, както и когато се включват само част от учебните предмети, определени в училищния учебен план“.

2. Алинея 7 се изменя така:

„(7) Когато ученикът по ал. 1, т. 1 не може да постигне изискванията на учебната програма по учебен предмет от индивидуалния учебен план, екипът за подкрепа за личностно

развитие разработва индивидуална учебна програма по този учебен предмет, която се утвърждава от директора на училището.“

3. Създава се ал. 9:

„(9) Индивидуални учебни програми за осъществяване на езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 се разработват въз основа на утвърдени от министъра на образованието и науката рамкови учебни програми по чл. 76, т. 10.“

§ 22. В чл. 98, ал. 2 след думата „Класовете“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на подготовителния езиков клас,“.

§ 23. В чл. 99 се правят следните допълнения:

1. Създават се алинеи 8, 9 и 10:

„(8) Общините, в които функционират сегрегирани училища в населени места, в които са налице условия за осъществяване на образователна десегрегация, задължително организират и осъществяват дейности по образователна десегрегация и недопускане на сегрегация. Действията по тази алинея включват в следния приоритетен ред: повишаване на качеството на образование, предотвратяване на вторична сегрегация, мерки за десегрегация.

(9) Критериите за сегрегирани училища и за населени места, в които са налице условия за осъществяване на политика за десегрегация, се определят с държавния образователен стандарт за институциите.“

(10) За ученик в начален етап на образование, спрямо които се прилагат дейности по образователна десегрегация по ал. 8, те се съобразяват с близостта до местоживеенето на ученика.”

§ 24. В чл. 100 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 след думите „броя на паралелките“ се добавя „и групите“.

2. В ал. 2 след думата „паралелките“ се добавя „и групите“.

3. Създава се нова алинея 3 както следва:

“(3) Въз основа на резултатите от диагностичното, формиращото и обобщаващото оценяване, общообразователните училища имат право да реструктурират или да реорганизируют паралелките чрез формиране на допълнителни групи или класове с цел преодоляване на затруднения в обучението и постигане на очакваните резултати. Държавата и общините осигуряват необходимата организационна и финансова подкрепа за реализиране на такава реорганизация като се гарантира недопускане на дискриминация и сегрегация.”

§ 25. Създава се чл. 100а:

„Чл. 100а. (1) Училището осигурява библиотечно-информационно обслужване като част от образователната среда.

(2) Библиотечно-информационното обслужване подпомага образователния процес, самоподготовката, заниманията по интереси, проектно-базираното обучение и дейностите за развиване на езикова грамотност, четивна култура, медийна грамотност и умения за търсене, оценяване и използване на информация.

(3) Директорът организира функционирането на училищната библиотека и достъпа на учениците, учителите и другите педагогически специалисти до библиотечно-информационните ресурси.

(4) Условието и редът за устройството, функционирането, библиотечния фонд, електронните ресурси, обслужването и кадровото осигуряване на училищните библиотеки се определят с държавния образователен стандарт за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване.“

§ 26. В чл. 102 се правят следните изменения и допълнения:

1. Алинея 2 се изменя така:

„(2) Училището организира целодневна организация на учебния ден за учениците от I до VII клас при желание на родителите, включително и за учениците от подготвителния езиков клас.“

2. Създава се нова ал. 3:

„(3) На учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2, се осигурява целодневна организация на учебния ден, която позволява първоначално ускорено усвояване на български език и постепенното им интегриране в паралелка с ученици от същия клас.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 4.

4. Създават се алинеи 5 и 6:

„(5) Центърът за специална образователна подкрепа организира при желание на родителите целодневна организация на учебния ден в изнесените паралелки на ученици от училищата по чл. 38 в център за специална образователна подкрепа.

(6) Училището организира целодневна организация на учебния ден за учениците със специални образователни потребности, които се обучават в индивидуална форма на обучение, при желание на родителите и след становище на регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. За дейностите по допълнителна подкрепа, извън учебния план, в рамките на целодневната организация учениците се организират в специални групи.“

5. Досегашната ал. 4 става ал. 7.

§ 27. Чл. 107 ал. 2 се създава т. 7:

„7. ученик в подготвителен езиков клас.“

§ 28. В чл. 108 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Обучението в подготвителния езиков клас се организира в групи.“

2. В ал. 2 се създава изречение второ:

„Учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 в индивидуална форма на обучение, може да се включват в учебни часове по един или повече учебни предмети заедно с ученици от паралелка в училището от същия клас.“

3. В ал. 4 в края се поставя запетая и се добавя „а в подготвителния езиков клас – от ученици от различни класове в рамките на един и същи етап от степента на образование“.

§ 29. В чл. 109, ал. 3 в края се поставя запетая и се добавя „с изключение на обучението за учениците в подготвителен езиков клас“.

§ 30. В чл. 111 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 6:

„6. ученици, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 и 3.“

2. В ал. 2 в края се поставя запетая и се добавя „а за учениците, на които се предоставя езикова подкрепа по чл. 16, ал. 4, т. 2 – само текущо оценяване“.

§ 31. В чл. 112, ал. 3 след думите „определяне на“ се добавя „срочни или“, а след думата „план“ се добавя „в зависимост от момента на записване за обучение в тази форма“.

§ 32. В чл. 113 се правят следните допълнения:

1. В ал. 1 се създава т. 5:

„5. ученици в подготвителен езиков клас.“

2. В ал. 4 в края се поставя запетая и се добавя „с изключение на обучението за учениците в подготвителен езиков клас“.

§ 33. В чл. 115а се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „чл. 105, ал. 1, 3 и 5“ се заменят с „чл. 105, ал. 1 и 6“, думите „с изключение на обявяването на ден за честване на празника на общината,“ се заличават, а след думите „дуална система на обучение“ се поставя запетая и се добавя „както и в подготвителен езиков клас,“.

2. В ал. 3 след думите „дуална система на обучение“ се поставя запетая и се добавя „както и в подготвителен езиков клас,“.

3. В ал. 4 след думите „комбинирана форма“ се добавя „и в подготвителния езиков клас“.

§ 34. Чл. 117 се изменя както следва:

„Чл. 117. (1) Оценяването отчита степента на развиване на компетентностите и компетентностните рамки, определени за различните видове подготовка.

(2) Основните видове оценяване са:

1. диагностично оценяване – служи за установяване на степента на развиване на определена компетентност или набор от компетентности към даден момент, трябва да бъде максимално обективно, справедливо, да се прилага почтено, да дава възможност за проследимост, методологията му да бъде публично достъпна;

2. формиращо оценяване – част е от процеса на обучение, служи за установяване на степента на развиване на определена компетентност или набор от компетентности към даден момент, предоставя качествена обратна връзка на учениците, която ясно да показва какъв е техният напредък спрямо очакваните резултати, и какво следва да предприемат, за да постигнат дадени резултати, вкл. според собствените си индивидуални образователни потребности;

3. обобщаващо оценяване – прилага се в края на даден период или етап на образование, за да установи степента на развиване на определен набор от компетентности към този момент с цел да се отчете доколко са постигнати образователните цели в системен план, то оценява цялата компетентностна рамка, прилага се универсално и стандартизирано, методологията и анонимизираните резултати от него подлежат на обществен контрол.

(3) Оценяване се извършва:

1. в процеса на обучение;

2. в края на клас или на етап от степен на образование;

3. при завършване на степен на образование.

§ 35. В чл. 119, ал.3 се изменя както следва:

“(3) В края на IV, VII и X клас се провежда национално външно оценяване, което е обобщаващо оценяване и се прилага с цел да установи степента на постигане на компетентностите от цялата компетентностна рамка за съответния етап, минимални изисквания за който са определени с държавния образователен стандарт за общообразователната подготовка.”

§ 36. В чл. 120 се правят следните изменения:

1. Ал.1 се изменя както следва:

“(1) Оценките, които може да се поставят, са: "отличен (6)", "много добър (5)", "добър (4)", "среден (3)", "слаб (2)".

2. Ал. 2 се изменя както следва:

“(2) Оценката съдържа качествен и количествен показател. Количественият показател се изразява с число и/или дума. Качественият показател съдържа информация за това по какъв начин е извършено оценяването, какво точно е отчело, на база на какви доказателства, какви заключения и препоръки следват от него.”

§ 37. Създава се нов чл.121а както следва:

“Чл.121а (1) Учителят е длъжен да осигурява на родителите или настойниците регулярна обратна връзка, която се основава на качествените показатели на оценяването, най-малко веднъж на учебен срок, чрез писмени уведомления или индивидуални срещи.

(2) Редът и начинът за предоставяне на обратната връзка се определят в правилника за дейността на училището “

§ 38. В чл. 128 се правят следните допълнения:

1. В ал. 2 се създава изречение второ:

„За целите на продължаване на обучението по искане на лицето за завършеното обучение в определен клас може да се издава и удостоверение.“

2. Създава се ал. 3:

„(3) На ученик, преминал обучение в подготвителен езиков клас, се издава удостоверение за завършения клас, в което се вписва годишна оценка, както и достигнатата степен на владеене на български език и се дават препоръки за езикова подкрепа през следващата учебна година.“

§ 39. В чл. 143 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 след думите „план-прием“ се поставя запетая и се добавя „с изключение на случаите по ал. 2 и 4,“.

2. Създават се нови алинеи 2, 3 и 4:

„(2) Регионалното управление на образованието, съгласувано с общината, утвърждава училищния план-прием на училища с двусменен режим на организация на учебния ден и/или в които са налице условия за провеждане на десегрегация, като провежда политика за намаляване на приема в училищата с двусменен режим и в училищата, за които са налице условия за десегрегация.

(3) Общината съвместно с регионалното управление на образованието насочва за приемане учениците в училищата, които не са сегрегирани, като не допуска създаване на условия за вторична сегрегация.

(4) Началникът на регионалното управление на образованието, съгласувано с общината, утвърждава училищния план-прием на училищата по ал. 3.

3. Досегашната ал. 2 става ал. 5, като в нея:

а) точка 1 се изменя така:

„1. началника на регионалното управление на образованието, съгласувано с Министерството на образованието и науката – за училищата по чл. 142, ал. 3, т. 1 и 5, с изключение на училищата с национално значение;“

б) в т. 4 думите „чл. 38, ал. 4“ се заменят с „чл. 38, ал.9“.

4. Досегашната ал. 3 става ал. 6, като в нея в т. 2 думите „чл. 38, ал. 4“ се заменят с „чл. 38, ал. 9“.

5. Досегашната ал. 4 става ал. 7, като в нея думите „по ал. 2“ се заменят с „по ал. 5“, а думите „по ал. 3“ се заменят с „по ал. 5“.

6. Досегашните алинеи 5 и 6 ставата съответно алинеи 8 и 9.

§ 40. В чл. 145 се правят следните изменения и допълнения:

„(2) Приемането на учениците в VIII клас в училищата по чл. 142, ал. 3, т. 1 и на учениците от обединените училища в XI клас в училищата по чл. 142, ал. 4, както и в случаите, предвидени в държавния образователен стандарт за организацията на дейностите в училищното образование, се извършва въз основа на резултатите от всички национални външни оценявания, преминати от тях до съответния момент.

§ 41. В чл. 212 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 се създава изречение второ:

„Знанията, уменията и нагласите за първото ниво на кариерното развитие за учителските длъжности са в съответствие с наредбата по чл. 213, ал. 7.“

2. В ал. 2 думите „постигнатите резултати в обучението“ се заменят с „постигнатият напредък в резултатите от обучението“

§ 42. Създава се нов чл. 213а:

“Чл. 213а (1) Образователен медиатор се назначава в образователни институции, които обучават деца и ученици от уязвими групи или в които има риск от отпадане.

(2) Образователният медиатор подпомага връзката между учители, родители, ученици и местната общност; участва в екипите за обхват и в разработването на индивидуални планове за работа с децата и учениците; и спомага за изграждане на културно чувствителна и психо-социално подкрепяща среда.

(3) Финансирането на дейността на образователния медиатор се осигурява чрез държавния бюджет и/или общинския бюджет по ред, определен с държавен образователен стандарт.”

§ 43. В чл. 217 се правят следните промени:

1. Ал. 6 и 7 се изменят както следва:

„(6) Комисията за провеждане на конкурса за заемане на длъжността “директор” на държавните и общинските институции по този закон се състои от нечетен брой членове с право на глас и включва един представител на регионалното управление на образованието, определен от началника на регионалното управление на образованието, един представител на общинската администрация, определен от кмета на общината, за общинските институции, или един представител на заинтересована страна, съответстваща на профила на институцията, за държавните институции, един представител, избран от работещите в институцията, двама представители, определени от общественния съвет на институцията, като представители на ученическото самоуправление могат също да участват с право на съвещателен глас.

(7) Комисията за атестиране на директорите на държавните и общинските институции също се съставя според правилата, посочени в ал. б.

2. Създава се нова ал.8, 9 и 10:

(8) Длъжността „директор“ на държавна или общинска институция в системата на предучилищното и училищното образование се заема въз основа на конкурс за срок от четири години.

(9) Едно и също лице не може да заема длъжността „директор“ за повече от два последователни мандата. Когато в обявения конкурс няма друг кандидат или нито един от другите кандидати не отговаря на изискванията за заемане на длъжността, директорът, придобил право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, продължава да заема длъжността до провеждане на следващ конкурс.

(10) В края на всеки мандат Министерство на образованието и науката извършва оценка на управлението на директора въз основа на критерии, свързани с качеството на образователния процес, резултатите и напредъка на децата и учениците, взаимодействието с родителите и педагогическите специалисти, управлението на бюджета, развитието и задържането на педагогическите специалисти и състоянието на материалната база.

(12) При предсрочно прекратяване на правоотношението с директора или при незаета длъжност „директор“ министърът на образованието и науката или оправомощено от него длъжностно лице определя лице, което временно да изпълнява длъжността „директор“ за срок не по-дълъг от шест месеца.

§ 44. В чл. 220 се правят следните изменения:

1. ал. 1 се изменя по следния начин:

“(1) Освен в случаите, определени в този закон, педагогически специалист не може да извършва срещу заплащане обучение или подкрепа по смисъла на чл. 178, ал. 1, т. 2 - 7 и 14 и чл. 187, ал. 1, т. 2 и 4 на деца и ученици от същата детска градина или в същото училище, където работи, ако това заплащане е от името и за сметка на децата и учениците, включително със средства от училищното настоятелство.

2. Създава нова ал. 3:

(3) В едномесечен срок от началото на всяка учебна година педагогическият специалист подава пред работодателя си писмена декларация относно обстоятелството дали срещу заплащане от името и за сметка на децата и учениците през предходната учебна година е извършвал обучение или подкрепа по смисъла чл. 178, ал. 1, т. 2 - 7 и 14 и чл. 187, ал. 1, т. 2 и 4 на деца и ученици и че това не са били деца и ученици от същата детска градина или същото училище, с които педагогическият специалист е работил в същия период."

2. Досегашните ал. 3, 4 и 5 стават съответни ал. 4, 5 и 6.

§ 45. Създава се чл. 226а:

"Чл. 226а. Министърът на образованието приема програма за повишаване на квалификацията на учителите, директорите и другите педагогически специалисти за използване на системи с изкуствен интелект за подпомагане на учебния процес"

§ 46. Чл. 228. се изменя както следва:

„Чл. 228. (1) Атестирането е процес на оценяване на съответствието на дейността на учителите, директорите и другите педагогически специалисти с професионалния им профил, с изискванията за изпълнение на длъжността, както и със стратегията за развитие на детската градина, училището или центъра за подкрепа за личностно развитие, а за директорите – и на управленската им компетентност.

(2) Атестирането на учителите, директорите и другите педагогически специалисти се извършва ежегодно от атестационна комисия, определена от работодателя съгласно чл. 217. алинеи 6 и 7.

(3) Редът за назначаване на комисията по ал. 2, скалата на оценяване, критериите и процедурата за атестиране се определят в държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

(4) Атестирането на учителите, директорите и другите педагогически специалисти не може да става единствено на базата на документи и количествени показатели, то трябва задължително да се основава и на качествени методи, наблюдение на часове, оценяване на ефективността на преподаването и управлението на институциите.

(5) Оценката от атестирането освен за кариерното развитие може да служи и за насочване за повишаване на квалификацията и поощряване на атестирания педагогически специалист.

(6) При получена най-ниска оценка от атестирането работодателят заедно с атестационната комисия:

1. правят анализ на причините, довели до ниската оценка;
2. изработват план за методическо и организационно подпомагане на получилия ниска оценка учител, директор или друг педагогически специалист;
3. определят наставник или наставници, които да осъществят методическа и организационна подкрепа;
4. представят в регионалното управление на образованието в едномесечен срок от провеждането на атестирането документите по т. 1, 2 и 3 за осигуряване на методическа подкрепа.

(7) В случаите по ал. 6 повторно атестиране на лицето се извършва една година след предприемане на мерките по ал. 6, т. 1, 2 и 3.

(8) Ако при атестирането по ал. 7 отново е получена най-ниска оценка, лицето се освобождава от длъжност при условията на чл. 328, ал. 1, т. 5 от Кодекса на труда.

(9) При получена оценка от атестирането с една степен по-висока от най-ниската се прилагат мерките по ал. 6, т. 1, 2 и 3.“

§ 47. В глава единадесета, раздел V в наименованието думите „Информационен регистър“ се заменят с „Информационна система с регистър“.

§ 48. В чл. 229 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1 думите „информационен регистър“ се заменят с „информационна система, включваща и регистър“.
2. В ал. 2 думата „регистъра“ се заменя с „информационната система“.
3. В ал. 3 пред думата „регистъра“ се добавя „информационната система с“.
4. В ал. 4 думата „Регистърът“ се заменя с „Информационната система по ал. 1“.

5. Създават се алинеи 5 и 6:

„(5) Информационната система съдържа:

1. рейтингова система на програмите за обучение, включени в регистъра по ал. 1;
2. информация за обученията, които се провеждат по вписаните програми в регистъра по ал. 1;
3. удостоверенията, издадени от институциите по ал. 222, ал. 1 за присъждане на квалификационни кредити на педагогическите специалисти, участвали в обучения за повишаване на квалификацията си.

(6) Обстоятелствата, които подлежат на вписване в информационната система, както и условията и реда воденето ѝ, се определят с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.“

§ 49. Чл. 230 се изменя както следва:

„Чл. 230. Програми за обучение за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти представят:

1. специализирани обслужващи звена, от висши училища и научни организации;
2. лица, регистрирани по реда на Търговския закон, на Закона за юридическите лица с нестопанска цел или на Закона за кооперациите;
3. лица, учредени в съответствие със законодателството на друга държава членка.“

§ 50. В чл. 231, ал. 3, т. 2 думата „обучението“ се заменя с „обученията“.

§ 51. В чл. 232, ал. 1, т. 8 след думата „обучението“ се добавя „и система за оценяване на резултатите от обучението“.

§ 52. В чл. 233, т. 1 след думата „магистър“ се поставя запетая и се добавя „а за обучения с техническа насоченост – с образователно-квалификационна степен „бакалавър“;“.

§ 53. В чл. 242, ал. 2 думата „обучението“ се заменя с „обучения по заявената програма“.

§ 54. Създава се чл. 244а:

„Чл. 244а (1) Министърът на образованието и науката или началникът на регионалното управление на образованието чрез оправомощени длъжностни лица може да извършват мониторинг на обученията, осъществявани от институциите и организациите по чл. 222, ал. 1, както и на дейностите, свързани с вътрешноинституционална и междуинституционална квалификация по чл. 223, ал. 1.

(2) Мониторингът по ал. 1 има за цел да се наблюдава и анализира участието на педагогическите специалисти и ефективността на обученията за институциите от системата на предучилищното и училищното образование, включително по отношение на организацията, съдържанието, приложимостта и въздействието на програмите.

(3) Институциите и организациите, провеждащи обученията са длъжни да съдействат при провеждането на мониторинга, включително чрез предоставяне на достъп до документи, електронни платформи, занятия, използвани обучителни материали, резултати от участието на обучаемите и обратна връзка

от участниците или по друг начин, посочен от лица, осъществяващи мониторинга.

(4) Резултатите от мониторинга се използват за подобряване на системата за квалификация, включително при формулиране на приоритети, актуализиране на регистъра по чл. 229, ал. 1 и повишаване на ефективността на квалификационната дейност.

(5) Когато в резултат на мониторинга се установи, че обученията не постигат целите, заложи в съответната програма за квалификация:

1. това се отразява в рейтинговата система по чл. 229, ал. 5, т. 1;

2. съобразно направените констатации се изготвят препоръки към институциите и организациите, провели обучението, институциите, заявили обучението, или към педагогическите специалисти, участвали в него.

(6) Институциите и организациите, провели обучението, институциите, заявили обучението и педагогическите специалисти, към които са отправени препоръки по реда на ал. 4, т. 2, уведомяват длъжностните лица, извършили мониторинга, за резултатите от изпълнението им.

(7) Когато по време на мониторинга се констатират нарушения на нормативната уредба или неизпълнение на одобрената програма, се прилагат съответно чл. 244, ал. 3 и 4.

(8) Условието и редът за извършване на мониторинга се определят с държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.“

§ 55. В чл. 245, ал. 1 се създава т. 4:

„4. в случаите по чл. 244, ал. 4.“

§ 56. Създава се чл. 250а:

“Чл. 250а. (1) Министърът на образованието изгражда и поддържа система с изкуствен интелект за подпомагане на работата на педагогическите специалисти.

(2) Системата по ал. 1 подпомага педагогическите специалисти в най-малко следните направления:

1. адаптиране на учебно съдържание;
2. създаване на индивидуални учебни планове;
3. изготвяне на материали за текущи изпитвания;
4. оценяване, при условията на чл. 118, ал. 7;
5. осъществяване на административни дейности.”

§ 57. В чл. 252 се правят следните изменения и допълнения:

1. Ал. 2 се изменя така:

„(2) Регионалните управления на образованието оказват методическа подкрепа на детските градини, училищата, регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и центрoвете за подкрепа за личностно развитие на територията на съответната област с цел повишаване на качеството на образованието, подпомагане на педагогическите специалисти, изпълнение на препоръки от атестиране и инспектиране и преодоляване на установени дефицити в образователния процес.“

2. Създават се ал. 3, 4 и 5:

„(3) Методическата подкрепа по ал. 2 включва консултиране, наблюдение и обсъждане на педагогическата практика, подпомагане при планирането и провеждането на учебни часове и педагогически ситуации, организиране на обучения, споделяне на добри

практики, подкрепа при прилагането на държавните образователни стандарти и други дейности, определени с правилника по ал. 6.

(4) Методическата подкрепа се осъществява от експерти от регионалното управление на образованието с доказан професионален опит, определени при условия и по ред, предвидени в държавния образователен стандарт за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.

(5) Методическата подкрепа по ал. 2 се осъществява въз основа на план, който определя целите, дейностите, сроковете, участниците и начина за проследяване на резултатите. Когато подкрепата се предоставя във връзка с получена ниска оценка от атестиране, планът се съгласува с директора на институцията и с регионалното управление на образованието.“

3. Досегашната ал. 3 става ал. 6.

§ 58. В чл. 269 се създава нова ал. 4:

“(4) Общественият съвет в детската градина или училището има задължение да координира действията си с настоятелството на детската градина или училището; да провежда регулярни консултации с останалите членове на училищната общност; както и навременно да информира цялата училищна общност за взетите от него решения и предприетите от него действия.”

§ 58. Чл. 271 се изменя както следва:

“Чл. 271 (1) Управлението на качеството по смисъла на чл. 5 е непрекъснат процес на организационно развитие, основан на анализиране, планиране, изпълнение на дейностите, оценяване и внасяне на подобрения в работата на детските градини и училищата.

(2) Анализирането, планирането, изпълнението на дейностите и внасянето на подобрения в работата на яслите, детските градини и училищата се извършват при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите.

(3) Държавата гарантира качеството посредством следния механизъм от взаимосвързани процеси и отговорности:

1. Съгласно разпоредбите на чл. 5 основните цели на българското образование се дефинират с понятията благополучие и компетентности. Минимални изисквания за постигането на благополучие на учениците в институциите от системата на предучилищното и училищното образование, се определят в държавния стандарт за управление на качеството и държавния стандарт за инспектиране на детските градини и училищата. Компетентностите се групират в категории, актуализират се периодически, задават се минимални изисквания за тяхното развиване, формулират се показатели и методи за отчитане и оценяване на резултатите от обучението по тях. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката.

2. Показателите и методите за отчитане и оценяване на резултатите от обучението по съответните компетентности, по етапи и степени на образование, формулирани в съответните държавни образователни стандарти, са в основата на инструментите за национално външно оценяване и държавните зрелостни изпити. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката.

3. Информацията в системата на предучилищното и училищното образование се събира, обработва, съхранява и използва чрез Националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование (НЕИСПУО) според принципа на минимална административна тежест спрямо максимална функционалност и оперативна свързаност. НЕИСПУО осигурява максимален публичен достъп до информация, при спазване на Закона за защита на личните данни, с цел ефективен граждански контрол върху качеството на предучилищното и училищното образование. Правилата за събиране, обработване, съхраняване и използване на информацията в системата на предучилищното и училищното образование се определят в държавния стандарт за информацията и документите за системата на предучилищното и училищното образование. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката.

4. Учителите и другите педагогически специалисти се атестират ежегодно съгласно сроковете, процедурите и изискванията на държавния образователен стандарт за статута и развитието на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, и при условията на чл. 228. Основни показатели при оценяването са обективни данни, които

могат да бъдат верифицирани чрез НЕИСПУО. Отговорност за това носи директорът на институцията.

5. Директорите се атестират ежегодно съгласно сроковете, процедурите и изискванията на държавния образователен стандарт за статута и развитието на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, и при условията на чл. 228. Основни показатели при атестирането са обективни данни, които могат да бъдат верифицирани чрез НЕИСПУО, както и докладите от инспектирането на институцията. Отговорност за това носи регионалното управление на образованието.

6. Институциите в системата на предучилищното и училищното образование извършват вътрешна самооценка на качеството при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите. Отговорност за това носи директорът на институцията.

7. Институциите в системата на предучилищното и училищното образование се инспектират при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за инспектирането на детските градини и училищата. Основни показатели при инспектирането са обективни данни, които могат да бъдат верифицирани чрез НЕИСПУО. Основна функция на инспектирането е проверка на съответствието между самооценяването на институцията и действителните условия, процеси и нагласи, свързани с нейната работа. Отговорност за това носи директорът на Националния инспекторат по образованието.

8. Регионалните управления на образованието осъществяват подкрепа на педагогическите специалисти, когато такава нужда е заявена от директора; на директора при установени дефицити в неговата работа, както и за изпълнение на насоките на Националния инспекторат по образованието. Отговорност за това носи министърът на образованието и науката.

(4) Самооценяването на институциите в системата на предучилищното и училищното образование се извършва ежегодно, при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за управлението на качеството в институциите, а инспектирането – веднъж на всеки пет години, при условия и по ред, определени с държавния образователен стандарт за инспектирането на детските градини и училищата.

§ 59. Чл. 272 се изменя както следва:

“Чл. 272. Самооценяването на институциите в системата на предучилищното и училищното образование е насочено към изготвяне на вътрешна оценка на качеството на предоставяното образование чрез дейности, процедури и критерии, определени от детската градина или училището съгласно държавния образователен стандарт за управление на качеството в институциите.”

§ 60. В чл. 283 предлагаме следните изменения:

3. Ал. 14 се изменя както следва:

“(14) Средствата по ал. 12 се изплащат на родителя в размер на действително извършените разходи за отглеждане и обучение за всеки месец, но не повече от размера по ал. 13. Средствата се изплащат до приемането на детето в държавна или общинска детска градина или училище. Родителят има право да се откаже от получено място в общинска детска градина или училище, като в този случай мястото се освобождава за следващо класиране, както и в случай, че родителят се откаже от предложеното от общината място в общинска детска градина или училище.”

4. Създават се нови ал. 15 и ал. 16 както следва:

“(15) Средствата по ал. 12 се изплащат до края на учебната година, за която детето е одобрено за компенсиране на разходите по отглеждането му.

(16) Родителят може да прави отказ от записване на детето, когато е класирано след началото на учебната година, като изплащането на средствата по чл. 12 продължава до края на учебната година. .”

5. Сегашната ал.15 става ал.17

§ 61. В чл.297 се правят следните изменения:

1. В ал.1 думата “подпомагане” се заменя с думата “финансиране”, и след думата „България“ се добавя „както и на интеграционно езиково обучение по български език“

2. В ал.1, т.2 думата „дипломатическите“ се заменят с думата „задграничните“

3. В ал.3 пред думата „предучилищна“ се добавя думата „задължителната“.

§ 62. В §1 от Допълнителните разпоредби:

1. Създава се нова т. 7а:

“7а. “Допълващи услуги за образование и грижа в ранна детска възраст” са всички услуги, които не представляват институции по смисъла на Глава четвърта и които се организират в неформална, близка до дома или домашна среда, включително детски центрове, родителски кооперативи, групи за бебета, детегледачки в домашни условия”

2. т. 9а. се изменя по следния начин:

“9а. "Електронно четими учебници" са електронни продукти, чието съдържание е напълно идентично със съдържанието на одобрените учебници, създадени като печатно издание, използващи общоприет стандарт за визуализиране на компютър, мобилно устройство, телевизор с мрежова свързаност или друго подобно устройство, без ограничение на времето и мястото и начина на достъп, навсякъде и по всяко време.“

3. Точка 16 се изменя по следния начин:

„“Образователна интеграция“ е институционален процес, при който образователни субекти, носители на етнокултурни специфики, си взаимодействат в единна образователна среда, като в процеса на обучение, възпитание и социализация формират интеркултурни компетентности и споделени граждански ценности, запазвайки своята етнокултурна идентичност и получавайки равни възможности за социална реализация.“

4. Създава се нова т. 39:

“39. “Образователен медиатор” е лице, което подпомага взаимодействието между институцията, семейството и местната общност с цел гарантиране на редовното посещаване на учебните занятия и преодоляване на затруднения, свързани с образователната интеграция.“

5. Създават се нова т. 40:

"40. Десегрегацията е процес на преодоляване на изолацията и неравното третиране на ученици от уязвими групи чрез целенасочени мерки за създаване на смесена, приобщаваща и високоефективна училищна среда, основана на равни възможности за участие и постижения.

б. Създава се нова т.50:

“50. Образователна сегрегация е състояние, при което ученици от уязвими социални, етнически или териториални групи са концентрирани в отделни образователни институции или паралелки, което води до ограничен достъп до качество, разнообразие на средата и пълноценно участие.”

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 63. В срок до 24 месеца от влизането в сила на този закон министърът на образованието и науката представя пред Министерския съвет предложение за поетапно премахване на системата за придобиване на професионално-квалификационни степени (ПКС) и за прехвърляне на значението им към системата за квалификационни кредити и индивидуални професионални профили.

§ 64. В чл. 6, ал. 1 от Закона за местните данъци и такси се създава нова буква “г” както следва:

„г) за периода на неучебно време за посещаване на самостоятелна детска ясла и детска градина. По решение на общинския съвет събраната такса може да остава в бюджета на образователната институция за наемане на заместващ персонал при използване на платен/неплатен годишен отпуск или при временна неработоспособност поради общо заболяване, трудова злополука или професионална болест от постоянния персонал на самостоятелната детска ясла/ детска градина, а при остатък от събраната сума, същата може да се използва и за осигуряване на по-добра физическа среда в институцията.“

ВНОСИТЕЛИ:

Stela Dimcheva
Stela Dimcheva

МОТИВИ

към проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование

Предлаганият проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование е насочен към усъвършенстване на нормативната рамка в системата на предучилищното и училищното образование чрез по-ясно определяне на целите на образованието, механизмите за гарантиране на качеството, подкрепата за децата и учениците, развитието на педагогическите специалисти и управлението на институциите. Действащият Закон за предучилищното и училищното образование поставя основите на съвременна образователна система, ориентирана към приобщаване, равен достъп, автономия на институциите и развитие на компетентности. Практиката по прилагането му обаче показва необходимост от допълнително прецизиране на отделни понятия, от по-добро обвързване между целите на образованието, резултатите от обучението, оценяването, управлението на качеството, самооценяването, инспектирането и атестирането, както и от създаване на по-ефективни механизми за подкрепа на децата, учениците, педагогическите специалисти и институциите.

Основна причина за предлаганите изменения е необходимостта държавата по-ясно да гарантира равния достъп до качествено образование, без да нарушава автономията на преподаването и управлението на институциите. В този смисъл законопроектът въвежда по-ясна връзка между равния достъп, качеството на образованието, благополучието на децата и учениците и развиването на компетентности като очакван резултат от образователния процес. Равният достъп се разбира не само като формална възможност за прием в институция, а като реално участие в образователния процес при недискриминационни условия, достъпна и безопасна физическа среда, подкрепяща човешка среда, приобщаващо образование и мерки за образователна интеграция. Качественото образование се свързва с постигането на равновесие между благополучието на децата и учениците и развиването на техните компетентности. По този начин законопроектът отчита, че образованието не може да бъде оценявано единствено чрез формални резултати, а следва да се разглежда като процес на цялостно личностно, социално, емоционално, когнитивно и гражданско развитие.

Необходимостта от промени се обуславя и от продължаващите предизвикателства, свързани с образователните неравенства, недостатъчното владеене на българския книжовен език от част от децата и учениците, риска от образователна сегрегация, ограничената ефективност на част от квалификационните дейности, недостатъчната връзка между оценяването и реалното развиване на компетентности, както и нуждата от по-добра методическа подкрепа за педагогическите специалисти и институциите. Законопроектът отчита и необходимостта от адаптиране на образователната система към технологичната трансформация, включително чрез развитие на цифрова компетентност, медийна грамотност, критическо мислене и отговорно използване на системи с изкуствен интелект. Въвеждането на такива технологии изисква ясна нормативна рамка, която да гарантира човешки контрол, прозрачност, защита на личните данни и недопускане на дискриминация.

С проекта се цели създаване на по-последователна и ефективна нормативна основа за гарантиране на качеството на предучилищното и училищното образование. Предлаганите промени прецизират основните понятия, свързани с равния достъп, качествено образование, благополучието на децата и учениците и развиването на компетентности; засилват компетентностния подход в училищното образование чрез по-ясно описание на компетентностите като съвкупност от знания, умения и нагласи; обвързват целите на образованието с оценяването, самооценяването, инспектирането, атестирането и управлението на качеството; въвеждат по-ясна уредба на езиковата подкрепа за децата и учениците, които не владеят българския книжовен език в степен, необходима за ефективно участие в образователния процес; създават по-ефективни механизми за превенция на образователната сегрегация и за провеждане на образователна десегрегация; засилват методическата функция на регионалните управления на образованието и връзката между атестирането, подкрепата и професионалното развитие на педагогическите специалисти; усъвършенстват системата за квалификация на педагогическите специалисти чрез развитие на информационната система, мониторинг на обучението и по-добра проследимост на резултатите; създават нормативна основа за отговорно използване на системи с изкуствен интелект в образованието; укрепват ролята на училищните библиотеки и библиотечно-информационното обслужване като част от образователната среда; и въвеждат по-гъвкави правила за организацията на дейностите в

детските градини и училищата, включително при намален брой деца, езикова подкрепа, целодневна организация и организиране на групи за подкрепа.

Със законопроекта се предлага системата на предучилищното и училищното образование да бъде разгледана не само като съвкупност от институции, а като система от участници, институции, отношения и връзки, насочени към постигане на целите на образованието. Предлага се равният достъп до качествено образование да бъде изведен като основна гаранция, която държавата осигурява за всяко дете и всеки ученик. В тази връзка се въвеждат и нови акценти върху медийната грамотност, критическото мислене, уменията за работа със съвременни технологии и изкуствен интелект, както и върху необходимостта образованието да развива компетентности, които позволяват на учениците да участват пълноценно в обществото и да продължават образованието и развитието си през целия живот.

Законопроектът поставя акцент върху ранното детско развитие като основен национален приоритет. Предлага се ранното детско развитие да бъде разглеждано като интегрирана политика, осъществявана чрез координация между системата на предучилищното и училищното образование, здравеопазването, социалните услуги, общините, родителите и местната общност. С проекта се предвиждат промени, свързани с участието на самостоятелните детски ясли и детските градини в системата на предучилищното образование, както и с допълващите услуги за образование и грижа в ранна детска възраст. Целта е да се създаде по-гъвкава нормативна рамка, която отчита разнообразието от потребности на децата и семействата, особено в населените места с недостиг на места в общински и държавни институции. Предлага се възможност за по-гъвкава организация на групите в детските градини през периодите на намалено присъствие на деца, при спазване на изискванията за максимален брой деца в група. Предвиждат се и правила относно неучебното време и възможността общинските съвети да определят такси за посещение на самостоятелни детски ясли и детски градини за периоди, в които се предоставят дейности извън задължителното предучилищно образование.

С проекта се въвежда и механизъм за по-последователен преход между предучилищното и училищното образование чрез изготвяне на индивидуален

педагогически анализ в края на трета възрастова група и планиране на образователния процес в четвърта възрастова група въз основа на този анализ. Целта е своевременно да се установят индивидуалните потребности на детето, включително степента на овладяване на българския книжовен език, и да се осигури целенасочена подготовка за постъпване в първи клас. Предвиждането на съвместни дейности между детската градина и училището, с участието на педагогически специалист от училището, заемащ длъжност „учител по предучилищно образование“, има за цел да осигури приемственост между двете образователни среди, по-добра езикова и социално-емоционална подготовка на децата и по-ефективно използване на кадровия ресурс в системата.

Една от съществените групи изменения е свързана с езиковата подкрепа за децата и учениците, които не владеят българския книжовен език в достатъчна степен, за да участват ефективно в образователния процес. Предлага се въвеждане на по-ясна уредба относно установяването на степента на владеене на българския език, видовете езикова подкрепа, задълженията на институциите и родителите, както и финансирането на тази подкрепа. Предвиждат се различни форми на подкрепа, включително допълнителни модули и обучение по български език, интеграционно обучение в индивидуална форма и подготвителен езиков клас. Целта на тези промени е рано установяване на езиковите затруднения и предоставяне на адекватна подкрепа, така че децата и учениците да могат възможно най-бързо да участват пълноценно в общата образователна среда. Езиковата подкрепа е мярка за приобщаване и образователна интеграция, а не средство за трайно отделяне на учениците.

Законопроектът предлага изрично развитие на мерките за образователна интеграция, превенция на образователната сегрегация и образователна десегрегация. Предвижда се общините, на чиято територия функционират сегрегирани детски градини или училища и са налице условия за десегрегация, да организират дейности за превенция на сегрегацията, недопускане на вторична сегрегация и преодоляване на вече съществуваща образователна изолация. Предвижда се критериите за определяне на сегрегирани институции и условията за провеждане на десегрегационни политики да се определят с държавния образователен стандарт за институциите. Предлаганите промени са насочени към създаване на по-справедлива образователна среда, в която социалният,

етническият, езиковият или териториалният произход на децата и учениците не води до ограничен достъп до качествено образование.

С проекта се предлага по-ясно описание на училищната подготовка като процес, насочен към развиване на компетентности, необходими за пълноценно участие в обществото и на пазара на труда. Компетентностите се определят като съвкупност от знания, умения и нагласи. Предвижда се общообразователната подготовка да бъде свързана с ключовите компетентности за учене през целия живот, включително езикова грамотност, многоезикова, математическа, цифрова, личностна, социална, гражданска, предприемаческа компетентност и компетентност за културна осведоменост и изява. Предлага се държавният образователен стандарт за общообразователната подготовка да конкретизира съдържанието на компетентностите и да определя минимални нива за тяхното развиване за съответните етапи на образование. По този начин се създава по-ясна нормативна основа за проследяване на напредъка на учениците и за обвързване на учебното съдържание с очакваните резултати.

Законопроектът предлага прецизиране на уредбата на оценяването чрез разграничаване на диагностично, формиращо и обобщаващо оценяване. Диагностичното оценяване служи за установяване на равнището на определени компетентности или затруднения към даден момент. Формиращото оценяване е част от процеса на обучение и има за цел да предоставя качествена обратна връзка за напредъка на ученика и за необходимите следващи действия. Обобщаващото оценяване се извършва в края на определен период, клас, етап или степен и установява степента на постигане на очакваните резултати. Предвижда се оценката да съдържа не само количествен, но и качествен показател, който да дава информация за постигнатите резултати, установените затруднения и препоръките за следващи действия. Създава се и задължение за регулярна обратна връзка към родителите или настойниците.

С проекта се предлага възможност училищата, въз основа на резултатите от диагностично, формиращо и обобщаващо оценяване, да организират допълнителни групи или други форми на подкрепа за преодоляване на затруднения и постигане на очакваните резултати. Целта е да се осигури по-гъвкава организация на учебния процес и възможност за по-навременна реакция при установени образователни затруднения. Тази възможност

следва да се прилага при гарантиране на недопускане на дискриминация, сегрегация или трайно обособяване на учениците единствено въз основа на техните резултати.

Законопроектът предвижда създаването на изрична законова основа за библиотечно-информационното обслужване в училищата като част от образователната среда. Училищната библиотека се разглежда като ресурс за подпомагане на образователния процес, самоподготовката, заниманията по интереси, проектно-базираното обучение, езиковата грамотност, четивната култура, медийната грамотност и уменията за търсене, оценяване и използване на информация. Предложението цели да укрепи ролята на училищната библиотека като инструмент за повишаване на качеството на образованието, за насърчаване на четенето и за развиване на критическо мислене и информационна грамотност.

Съществен акцент в законопроекта е професионалното развитие на педагогическите специалисти и връзката между атестирането, подкрепата и отговорността. Предлага се атестирането да бъде обвързано не само с документи и количествени показатели, но и с качествени методи, наблюдение на педагогическата практика, оценка на ефективността на преподаването и анализ на напредъка на децата и учениците. При получаване на най-ниска оценка от атестирането се предвижда анализ на причините, план за методическо и организационно подпомагане, определяне на наставник или друга форма на подкрепа и включване на регионалното управление на образованието. С проекта се укрепва методическата функция на регионалните управления на образованието. Те следва да оказват подкрепа на институциите и педагогическите специалисти чрез консултиране, наблюдение и обсъждане на педагогическата практика, подпомагане при планиране и провеждане на учебни часове и педагогически ситуации, организиране на обучения и споделяне на добри практики. Този подход цели атестирането да не се възприема като формална или единствено санкционна процедура, а като част от цялостен механизъм за подобряване на качеството на образованието.

Законопроектът предлага развитие на съществуващия информационен регистър на одобрените програми за квалификация в по-широка информационна система. В нея следва да се съдържа информация за програмите, обученията, издадените удостоверения и рейтингова система на програмите. Предвижда се и възможност за мониторинг на

обученията, осъществявани от институциите и организациите, които провеждат квалификационни дейности. Целта е да се осигури по-добро качество, проследимост, приложимост и ефективност на квалификационните обучения. Законопроектът предвижда също преход към по-добро обвързване между системата за квалификационни кредити и професионалното развитие на педагогическите специалисти.

С проекта се създава нормативна основа за цифровизация и използване на системи с изкуствен интелект в образованието. Предвижда се повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти за използване на такива системи, както и изграждане или поддържане на система за подпомагане на работата им. Целта е технологиите да се използват като средство за подпомагане на учебния процес, адаптиране на учебно съдържание, създаване на индивидуални учебни планове, подготовка на материали за текущи изпитвания и осъществяване на административни дейности. Използването на системи с изкуствен интелект следва да бъде подчинено на принципите на човешки контрол, прозрачност, защита на личните данни, проследимост, възможност за проверка и недопускане на дискриминация.

С проекта се предвижда засилване на ролята на обществения съвет в детската градина или училището чрез задължение за координация с настоятелството, провеждане на регулярни консултации с членовете на училищната общност и информиране за взетите решения и предприетите действия. Целта е да се подобри прозрачността, участието на родителите и училищната общност и общественият контрол върху управлението на институциите.

От приемането на законопроекта се очаква да се постигне по-ясна нормативна рамка за гарантиране на равен достъп до качествено образование, по-добра връзка между целите на образованието, резултатите от обучението, оценяването и управлението на качеството, по-ефективна езикова подкрепа за децата и учениците, които не владеят българския книжовен език в необходимата степен, по-добри условия за превенция на образователната сегрегация и за провеждане на десегрегационни политики, по-ясна система за проследяване на развиването на компетентности, по-качествена обратна връзка към учениците и родителите, по-силна методическа подкрепа за педагогическите специалисти и институциите, по-ефективна и проследима система за квалификация на

педагогическите специалисти, по-добро използване на образователните данни за управление на качеството, по-ясна и отговорна рамка за използване на технологии и изкуствен интелект в образованието, укрепване на училищните библиотеки като част от образователната среда, по-гъвкава организация на дейностите в детските градини и училищата и по-добра координация между държавата, общините, институциите, родителите и местната общност.

Законопроектът е съобразен с основните принципи на правото на Европейския съюз в областта на образованието, равнопоставеността, недискриминацията, защитата на личните данни и цифровата трансформация. Предлаганите промени са в съответствие с европейските приоритети за развиване на ключови компетентности за учене през целия живот, намаляване на образователните неравенства, повишаване на качеството на образованието, укрепване на цифровите умения, насърчаване на приобщаващото образование и подкрепа за педагогическите специалисти.

ВНОСИТЕЛИ:

Емилей Венета
Анна Богданова
Стефа Ашкова

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА
ПРОЕКТА НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

I. Част първа

Елементи на оценката	Аргументация
Основания на законодателната инициатива	Основание за законодателната инициатива е необходимостта от усъвършенстване на нормативната рамка на предучилищното и училищното образование чрез по-ясно определяне на гаранциите за равен достъп до качествено образование, укрепване на компетентностния подход, въвеждане на по-ефективни механизми за оценяване, самооценяване, инспектиране и атестиране, както и осигуряване на навременна подкрепа за децата, учениците, педагогическите специалисти и институциите. Законопроектът цели да преодолее установени дефицити, свързани с образователните неравенства, езиковата подкрепа, образователната сегрегация, качеството на квалификацията и адаптирането на системата към съвременните технологични и обществени предизвикателства.

Елементи на оценката	Аргументация
Заинтересовани групи	<p>Министерство на образованието и науката</p> <p>Учители, директори и образователни специалисти в системата по предучилищното и училищното образование</p> <p>Всички деца и ученици в системата на предучилищното и училищното образование</p>
Анализ на разходи и ползи	Не се очакват допълнителни административни разходи.
Административна тежест и структурни промени	С приемането на законопроекта не се предвижда сливане или закриване на административни структури.
Въздействие върху нормативната база	<p>Приемането на законопроекта ще наложи последващо изменение и допълнение на подзаконовата нормативна уредба по прилагането на Закона за предучилищното и училищното образование, включително Наредба № 5 от 03.06.2016 г. за предучилищното образование, Наредба № 6 от 11.08.2016 г. за усвояването на българския книжовен език, Наредба № 10 от 01.09.2016 г. за организацията на дейностите в училищното образование, Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците, Наредба № 15 от 22.07.2019 г. за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, Наредба № 18 от 09.09.2021 г. за инспектирането на детските градини и</p>

Елементи на оценката	Аргументация
	<p>училищата и Наредба № 24 от 10.09.2020 г. за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване. Необходима е и преценка за изменение на стандартите относно приобщаващото образование, институциите, финансирането, информацията и документите и управлението на качеството, доколкото предложените промени засягат езиковата подкрепа, оценяването, методическата подкрепа, квалификацията на педагогическите специалисти, училищните библиотеки, изкуствения интелект, ранното детско развитие и мерките за превенция на сегрегацията и десегрегация.</p>
<p>Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие</p>	<p>Предложението осигурява по-голямо равенство съгласно българското законодателство и би представлявал гарант за равното третиране от държавата на българите и българските граждани, живеещи извън страната.</p> <p>Законопроектът ще има позитивно въздействие върху балансираното демографско развитие, включително върху темповете на намаляване на броя на населението, динамиката на миграционните потоци и ограничаването на броя на емигриращите българи.</p>

ВНОСИТЕЛИ:

Иванка Иванова
Анна Богданова
Силена Антонова